

מנהג בדת

שינון הדף היומי בדרך קצרו

לע"צ מרן רבי אלעזר מנחם מן בן
רבי עזריאל שך זצוק"ל
הערוך והנצחת טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

נדרים יב-יה

גליון 149 פרשת לך לך תשפ"ג

דף יב רבא הוכיח מדברי המשנה שכשאמר פיגול חל הנדר וזה רק אחר זריקה, א"כ מוכח שהוא מתפיש בעיקר, אמר רב הונא בר רב נתן שמדובר שהוא התפיש בנותר של עולה, והקשה רבא א"כ נכתוב במשנה כבשר עולה, ויש לומר שנקטו נותר בדרך לא מבעיא שלא רק בשר עולה אסור כי הוא מתפיש בקרבן אלא גם כשאומר נותר חל הנדר ולא אומרים שהוא מתפיש באיסור נותר ואינו חל במתפיש בדבר האסור, ולכאורה יש להוכיח מברייתא שהאומר הריני שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת אביו וכיום שמת גדליה בן אחיקם וכיום שראיתי ירושלים בחורבנה, ואמר שמואל שזה רק אם היה נדור כבר מאותו היום, ולכאורה מדובר שהוא עומד ביום ראשון בשבוע שמת בו אביו ואף שיש הרבה ימי ראשון של התר אסור כי הוא מתכוון להתפיש בעיקר הנדר, ויש לפרש בדברי שמואל שהיה נדור מאותו היום ואילך, ורבינא הוכיח ממה ששינונו שאמר כחלת אהרן וכתרומתו מותר ומשמע שאם אמר כתרומת לחמי תודה הוא אסור, למרות שהם לאחר זריקה **עמוד ב** א"כ הוא מתפיש בעיקר הנדר, ויש לפרש שהדיוק הוא שאם אמר כתרומת הלשכה אסור אך תרומת לחמי תודה אכן יהיה מותר, אך לפ"ז המשנה יכלה לכתוב לחמי תודה והיינו לומדים תרומתה מק"ו, ויש לומר שאכן תרומת לחמי תודה נכלל בתרומתו, או שבלחמי תודה מדובר קודם זריקה שהפריש אותם בלישה, וכדברי רב טובי בר קיסנא בשם שמואל שהאופה לחמי תודה בדי חלות יצא, ומה שנאמר שצריך מ' חלות הוא רק למצוה, ויש להקשות שצריך לתת מהם לכהן ואין לומר שנתן לחם אחד על הכל שהרי למדו מהפסוק **אחד מכל קרבן**, שלא יטול מאחד על חבירו, ואין לומר שיטול פרוסה מכל אחד שהרי שינונו שלומדים מהמלה **אחד** שלא יטול פרוסה אלא מדובר שהפריש בזמן הלישה שלקח אחד מחמץ ואחד מחלות ואחד מרקיקים ואחד מרבוכה.

ממש, ויש לומר שמדובר שאמר יאסר פי לדבורי וידי למעשיהם ורגלי להילוכם, וכך מדויק שכתוב 'פי' מדבר עמך ולא כתוב 'שאני' מדבר עמך.

פרק ואלו מותרים
משנה נדרים אלו מותרים: האומר חולין שאוכל לך או שאמר כבשר חזיר כעבודת כוכבים וכעורות לכובים כנבילות כטריפות כשקצים ורמשים כחלת אהרן וכתרומתו, שהאיסור לזרים אינו מחמת דיבורו, האומר לאשתו הרי את עלי כאימא פותחים לו פתח ממקום אחר כדי שלא יקל ראשו לך. **גמרא** באמר חולין שאוכל לך מותר ומשמע שאם אמר לחולין שאוכל לך כוונתו שלא יהיה חולין אלא קרבן ואסור, ולכאורה זה לא כר"מ שסובר שלא שומעים לאו מהן,

דף יד ואם משנתניו כר' יהודה אינו חידוש שכבר שינונו בפרק א' שלר' יהודה לחולין שאוכל אסור, ויש לומר שנקטו לחולין אגב שנקטו כבשר חזיר וכעבודת כוכבים ואם לא היו כותבים חולין היינו אומרים שצריך שאלה, ויש לדחות שלא היינו אומרים שצריך שאלה כי בספא כתוב שבאמר כאימא פותחין לו ומשמע שברישא אין צריך פתח, אלא צ"ל שנקטו חולין ממילא וללא צורך.

הטעם שלא חל נדר בדבר האסור שכתוב **איש כי ידור נדר לה'** עד שידור בדבר הנדור, ואין לומר שגם בדבר האסור כי כתוב **לאסור איסור על נפשו** ולמדו מזה כדלעיל שחל נדר באיסור רק כשהיה נדור בו.

למשנתניו האומר כאימא צריך פתח, וישנה ברייתא שהאומר הרי עלי כבשר אימא כבשר אחותי כעולה וככלאי הכרם לא אמר כלום, ואב"י מפרש שם שלא אמר כלום מדאורייתא אך מדרבנן צריך שאלה, ורבא מחלק שת"ח אינו צריך שאלה אך עם הארץ צריך שאלה, ומוכח לחלק בכך ממה שינונו בברייתא שהנודר בתורה לא אמר כלום ור' יוחנן אמר שצריך שאלה לחכם ור"ג אמר שת"ח אינו צריך שאלה.

עמוד ב הנודר בתורה לא אמר כלום ואם אמר במה שכתוב בה דבריו קיימים ואם אמר בה ובמה שכתוב בה דבריו קיימים ק"ו אם הוסיף בה ובמה שכתוב בה, ור"ג מבאר שאם היתה מונחת על הארץ ואמר בה אינו נדר כי התכוון לגויל שלה, ורק אם אמר בה ובמה שכתוב בה דבריו קיימים, ואם אוחזה בידו דעתו על האזכרות שבה וזה כשבעה, או שגם בספא מדובר שמונחת בארץ ובכ"ז כשאמר במה שכתוב בה חל נדר, וזה בדרך של זו ואין צריך לומר זו, או שבמציעתא ובספא מדובר כשאוחז בידו, והחידוש הוא שכשהיא בידו ואומר בה זה כאומר במה שכתוב בה.

משנה האומר קונם שאני ישן ושאיני מדבר ושאיני הולך, וכן האומר לאשה קונם שאני משמשך הוא בכלל לא יחל דברו. **גמרא** רב יהודה אמר בשם רב שאם אמר קונם עיני בשינה היום אם אישן מחר לא ישן היום שמא ישן מחר, ור"ג סובר שיכול לישן היום ולא חוששים שישן למחרת, ורב יהודה מודה שאם אמר קונם עיני בשינה היום אם אישן היום שיכול לישן היום

דף טו שאמנם חששו שאינו נזהר בתנאו אך ודאי נזהר במה שאסר על עצמו, לכאורה יש להוכיח ממשנתניו שאין לומר שנדר שלא ישן, שהרי שינונו חומר בשבועה מנדר ששבועה חלה על דבר שאין בו ממש משא"כ בנדרים ושינה הוא דבר שאין בו ממש ואם אמר קונם עיני בשינה ולא נתן שיעור הרי לא נותנים לו שיעבור על כל יחל שר' יוחנן אומר שהנשבע שלא יישן ג' ימים מלקים אותו וישן מיד, אלא מדובר שאמר קונם עיני בשינה מחר אם אשן היום, אך בזה אמרנו שרב יהודה מודה שהוא נזהר באיסורו, וא"כ מדובר שאמר קונם עיני בשינה היום אם אשן מחר, ולכאורה אם לא יישן היום אין כל יחל למחרת, אלא מדובר שהוא ישן היום, א"כ מוכח שנותנים לו לישון היום ולא כרב יהודה, ויש לומר שהמשנה דברה במקרה שישן היום שאז חל הנדר למחרת, ורבינא אומר שהמשנה דברה כשאמר איני ישן ואמנם שינה היא דבר אין בו ממש ולא חל נדר מדאורייתא, אך יש כל יחל מדרבנן כמו ששינונו שדברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור אין להתירם בפניהם שכתוב **לא יחל דברו**.

שינונו לקמן שאם הבעל אומר שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך עד החג, אם הלכה לפני פסח אסורה בהנאתו עד הפסח, ומשמע שרק אם הלכה אסורה ואם לא הלכה מותרת, א"כ מוכח שנוזהרים בתנאי, ור'

לכאורה נחלקו בזה תנאים שלר' יעקב האומר הרי עלי כככור אסור ולר' יהודה מותר, ולפני זריקה לא מובן דעת המתיר ולאחר זריקה לא מובן דעת האוסר,

דף יג וא"כ יש לומר שנחלקו כשמונה בשר בכור ומניח אצלו חתיכת בשר ואומר זה כזה וא"כ הם יחלקו גם לגבי בשר שלמים, ויש לדחות ששם נחלקו לפני זריקה והמתיר סובר שלומדים מכי ידור עד שידור בדבר הנדור ובכור הוא דבר האסור, והאוסר סובר שלומדים מלה' לאסור אף במתפיש בדבר האסור, והמתיר לומד מלה' לרבות חטאת ואשם ועדיף לרבות חטאת ואשם שנתפסים בנדר ולמעט בכור שהוא קדוש ממעי אמו, והאוסר סובר שגם בכור נקרא שמתפישו בנדר כדברי רבי שמצוה שגם מי שנוגד בכור בביתו מצוה להקדישו שכתוב **הזכר תקדיש**, והמתיר סובר שהוא קדוש גם כשאינו מקדישו.

האומר אימרא לאימרא כאימרא, או שאומר דירים לדירים כדירים, או שאומר עצים לעצים כעצים, או שאומר אישים לאישים כאישים, או מזבח למזבח כמזבח, או היכל להיכל כהיכל, או ירושלים לירושלים כירושלים, אם אמר בכלום שאוכל לך אסור ואם אמר לא אוכל לך מותר, ולכאורה זה כר"מ שאין חילוק בין אימרא לאימרא כאימרא, אך בספא כתוב שלא אוכל לך מותר ולר"מ שינונו שלקרבן לא אוכל לך אסור וביאר ר' אבא שזה כאילו אמר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך, ויש לחלק שר"מ אסר כשאמר לאימרא שהל' בשוא, ובל' בפתח ר"מ יתיר שמשמעו לא לאימרא.

משנה האומר קרבן עולה מנחה חטאת תודה ושלמים שאני אוכל לך אסור ולר' יהודה מותר, אם אמר הקרבן כקרבן קרבן שאוכל לך אסור, ואם אמר לקרבן לא אוכל לך ר"מ אסור. **גמרא** לכאורה כתוב במשנה סתמא קרבן הקרבן כקרבן שאוכל לך אסור, וזה כר"מ שאין הבדל בין אימרא לכאימרא, וישנה ברייתא שחכמים מודים לר' יהודה באומר הא קרבן הא עולה הא מנחה הא חטאת שאוכל לך שמוותר, שכשלא אמר בכ' זה כאילו נדר בחיי קרבן **עמוד ב** ויש לומר שבאמר הא קרבן מותר אך כשאמר הקרבן זה כאומר זה לקרבן.

ר"מ אסר באומר לקרבן לא אוכל לך, ולכאורה ר"מ עצמו אינו סובר ששומעים לאו מהן ור' אבא מבאר שנעשה כאומר לקרבן יהא לכן לא אוכל לך.

משנה האומר לחבירו קונם פי מדבר עמך ידי עושה עמך רגלי מהלכת עמך אסור. **גמרא** יש להקשות הרי שינונו חומר בנדרים משבועות שהם חלים על מצוה כרשות ושבועות לא, וחומר בשבועות שהם חלות על דבר שיש בו ממש ושאין בו ממש משא"כ בנדרים, וא"כ המקרים במשנתניו אין בהם

אבא אומר שאם הלכה לפני פסח אסורה והיא לוקה ואם לא הלכה אסורה ואינה לוקה, אך יש לדייק מהסיפא שאם הלכה אחר הפסח יש בל יחל, ולכאורה אם לא נהנתה לפני פסח מה שייך בל יחל א"כ מוכח שהיא נהנתה וא"כ אין צורך להזהר בתנאי שלא כרב יהודה **עמוד ב** ויש לבאר שמדובר רק אם נהנתה בדיעבד יש בל יחל, ולכאורה יש להוכיח מהמשך המשנה שאם אמר שאת נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך עד הפסח, אם הלכה לפני פסח אסורה בהנאה עד החג ומותר לה ללכת אחר פסח ומשמע שרק כשהלכה אסורה ואם לא הלכה מותרת, אמר רבא שגם בלא הלכה אסורה ובהלכה אסורה ולוקה, ויש להוכיח ממה ששינוי שאם אמר ככר זו עלי היום אם אלך מחר למקום פלוני אם אכל הוא בכל ילך, ויש לדחות שלא כתוב אוכל אלא אכל דהיינו שאם אכל הוא בכל ילך, אך יש להוכיח מהסיפא שכתוב הלך הרי זה בכל יחל דברו ומשמע שאתמול נתנו לו לאכול ולא כתוב מהלך, ורב יהודה יפרש שיכלו לכתוב מהלך אך אגב הרישא שכתוב אָכַל ואי אפשר לכתוב אוכל שהרי אינו אוכל לכתחילה, לכן כתבו הלך.

האומר לאשתו קונם מתשמיש הוא בכלל בל יחל, ויש להקשות הרי הוא משועבד לה מהתורה שכתוב **שארה כסותה ועונתה לא יגרע**, ויש לומר שהוא אומר הנאת תשמישך עלי ולא נוח לו בתשמיש, וכדברי רב כהנא שאם אמר תשמישי עליך כופים עליו ומשמשתו שהוא משועבד לה, ואם אמר הנאת תשמישך עלי אסור שלא מאכילים לאדם דבר שאסור לו.

משנה האומר שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור, אם אמר קרבן לא אוכל לך הא קרבן שאוכל לך לא קרבן לא אוכל לך מותר.

דף טז גמרא לכאורה משנתנו כ"מ, ולר' יהודה אין הברל בין קרבן להקרבן, אך בסיפא כתוב לקרבן לא אוכל לך מותר ובמשנה לעיל כתוב שר"מ אסור כשאמר לקרבן לא אוכל לך, וביאר ר' אבא שנעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך, ויש לומר שאמנם כשאומר לקרבן אסור אך כשאומר לא לקרבן היינו שלא יהיה קרבן.

משנה האומר שבועה לא אוכל לך הא שבועה שאוכל לך לא שבועה לא אוכל לך אסור. **גמרא** משמע שכשאומר שבועה שאוכל לך הכוונה שלא אוכל ממך, ויש להקשות ששינוי בתחילת שבועות, שבועות שתיים שהם ארבע שאוכל ושלא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי, וממה שכתוב שאכלתי ושלא אכלתי משמע שכשאומר שאוכל לך הכוונה שהוא יאכל, מבאר אביי שבאוקל יש ב' לשונות, שאם הפצירו בו לאכול ואמר אוכל ועוד שבועה שאוכל הכוונה שכן יאכל, אך אם אמר לא אוכל לא אוכל ועוד שבועה שאוכל הכוונה שבועה שלא יאכל, ורב אשי מבאר שכל אוכל של שבועה הכוונה לא אוכל, והחידוש הוא שלא נאמר שזה סתם תקון הלשון שיצא לו קמ"ל שהכוונה היא שלא יאכל, ואביי לא ביאר כרב אשי שלא כתוב שאי אוכל ורב אשי לא ביאר כאביי שהוא סובר שגם שלא אוכל משמע ב' לשונות, שאם הפצירו בו לאכול ואמר לא אוכל לא אוכל ואמר גם שבועה, בין אם אמר שאוכל בין אם אמר שלא אוכל הכוונה שיאכל ואפשר להבין מלשונו שלא יאכל אלא התנא פסק שאם אומר שאוכל הכוונה שיאכל ואם אמר שלא יאכל הכוונה שלא יאכל.

משנה שבועה חמורה שנשבע שלא אוכל, ונדר חמור משבועה שאם אמר קונם סוכה שאני עושה לולב שאני נוטל תפילין שאני מניח אסור בנדר ומותר בשבועה שלא נשבעים לעבור על המצוות. **עמוד ב גמרא** משמע שבנדר בב' הלשונות חל נדר אך הוא קל משבועה, ולכאורה לעיל שינוי שבלא אוכל הוא מותר, ויש לומר שזה הולך על הכבא שאמר שבועה שאיני ישן מדבר ומהלך אסור ובה חמורה שבועה מנדר.

לרב כהנא רב גידל אמר בשם רב, ולרב טביומי רב גידל אמר בשם שמואל, שלא נשבעים לעבור על המצוות שכתוב **לא יחל דברו** שרק דברו אינו מחלל אך מחלל הוא לצרכי שמים, ויש להקשות שכמו שבנדר כתוב **איש כי ידור נדר לא יחל דברו**, גם בשבועה כתוב **או השבע שבועה לה' לא יחל דברו**, מבאר אביי שכאומר הנאת סוכה עלי זה חל כי הוא אסור על עצמו אך כשאומר שבועה שלא אהנה מהסוכה אינו חל, ורבא דוחה שמצוות לא נתנו להנות מהן, ורבא מחלק שכאומר ישיבת סוכה עלי זה חל אך כשאומר שבועה שלא אשב בסוכה אינו חל, אך לכאורה מה שלא נשבעים לבטל מצוות לומדים כדברי הברייתא, שאין לומר שהנשבע לבטל מצוה ולא ביטל יתחייב בכל יחל,

דף יז שכתוב **להרע או להיטיב** וכמו שהטבה היא רשות כך הרעה היא ברשות למעט נשבע לבטל מצוה שאין הרשות בידו ויש לומר שפסוק אחד פוטר מקרבן שבועה והפסוק השני לפטרו מהלאו של שבועה.

משנה יש נדר בתוך נדר אך אין שבועה בתוך שבועה שאם אמר הריני נזיר אם אוכל הריני נזיר אם אוכל חייב על כל אחת, אך אמר שבועה שלא יאכל שבועה שלא יאכל חייב רק אחת. **גמרא** רב הונא אומר שזה חל רק אם אומר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר שמתוך שנוסף עליו עוד יום חלה נזירות על נזירות אך אם אומר הריני נזיר היום הריני נזיר היום לא חלה נזירות על נזירות, ולשמואל גם כשאמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום חלה נזירות על נזירות, ויש להקשות לרב הונא שהמשנה יכלה לכתוב שיש שתי אפשרויות בנדר שחל על נדר ושלא חל הנדר, שאם אמר היום היום לא חל, ואם אמר אחד היום ואחד למחר חל הנדר, **עמוד ב** ולכאורה יש להוכיח ממשנתנו שיש נדר בתוך נדר אך לא שבועה בתוך שבועה ואם בנדר מדובר שאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר, ולגבי שבועה שאמר שבועה שלא אוכל תאנים ושבועה שלא אוכל ענבים ובמקרה זה ודאי חלה שבועה על ענבים, ואם נאמר שהכוונה שאמר שבועה שלא אוכל תאנים ושבועה שלא אוכל תאנים וא"כ בניזירות מדובר שאמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום וזה חל ולא כדברי רב הונא, ורב הונא יבאר במשנה שאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר ולגבי שבועה שנשבע שלא יאכל תאנים ונשבע שלא יאכל תאנים וענבים לא חלה שבועה, אך לפ"י קשה מדברי רבא שאומר שאם נשבע שלא יאכל תאנים ונשבע שלא יאכל תאנים וענבים ואכל תאנים והפריש קרבן ואכל ענבים לא יביא קרבן על הענבים כי בענבים זה חצי שיעור ולא מביאים קרבן על חצי שיעור, א"כ יוצא לפי רבה שמתוך שחלה שבועה על הענבים חלה גם על התאנים, יש לומר שאכן רב הונא חולק על רבה, אך קשה ממה ששינוי בברייתא שמי שנזר שתי נזירות ומנה את הראשונה ונשאל עליה חלה השניה בראשונה ולכאורה אם מדובר שאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר איך תחול השניה בראשונה הרי יש יום נוסף, אלא מדובר שאמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום וחלו שניהם ולא כרב הונא,

דף יח ורב הונא יבאר שמדובר שאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר ועלתה לו השניה בראשונה מלבד אותו יום, או שמדובר שקיבל עליו שתי נזירות בבת אחת, ורב המנוא מקשה שמהפסוק **נזיר להזיר** למדו בברייתא שנזירות חלה על נזירות ולא לומדים משבועה החמורה ולא חלה שבועה על שבועה ק"ו נזירות הקלה שלא יחול נזירות על נזירות, ואם מדובר שאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר לא צריך פסוק שיחול נזירות על נזירות, אלא מדובר שאמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום וחלה נזירות על נזירות, ויש לדחות שמדובר שנדר ב' נזירות בבת אחת, אך יש לדון מדוע כתוב ששבועה חמורה מנדר שאם נאמר שזה מצד ששבועה חלה גם על דבר שאין בו ממש אך מצד שני נדר חמור שחל אפילו על דבר מצוה, ויש לומר ששבועה חמורה שכתוב בה לא ינקה.

אם נשבע שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל חייב אחת, ואמר רבא שאם נשאל על הראשונה חלה עליו השניה וזה מוכח ממה שלא כתוב אינו אלא אחת אלא אינו חייב אלא אחת, משמע שאין לה רווח לחול, אך אם השבועה השניה מוצאת רווח והיינו באופן שנשאל על הראשונה א"כ חלה השניה, וללישנא בתרא מדייקים כך במשנה שכתוב אינו חייב משמע שהשבועה חלה וכדברי רבא שאם נשאל על הראשונה חלה השניה במקומה, ולכאורה יש להוכיח כן מהברייתא שמי שנזר שתי נזירות ומנה את הראשונה והפריש קרבן ונשאל עליה עלתה לו השניה בראשונה, ויש לדחות שמדובר שם שנזר ב' נזירות בבת אחת.

עמוד ב משנה אם יש סתם בנדר מחמירים, אך האדם יכול לפרש אח"כ את נדרו להקל, כגון שאמר הרי עלי כבשר מליח כיון נסך שאם אמר שנדר בשל שלמים נאסר אך אם אמר שהתכוון לעבודה זרה מותר, ובסתם אסור, ואם אמר הרי עלי כחרם אם פרש כחרם של שמים אסור ואם אומר שכונתו לחרם של כהנים מותר ובסתם אסור, ואם אמר הרי עלי כמעשר אם אומר שנדר כמעשר בהמה אסור ואם כמעשר של גורן מותר ובסתם אסור, ואם אמר הרי עלי כתרומה אם הוא מפרש כתרומת הלשכה אסור ובשל גורן מותר, ובסתם לר"מ אסור, ור' יהודה סובר שסתם תרומה ביהודה אסור ובגליל מותר שאנשי גליל לא מתכוונים לתרומת הלשכה, סתם חרמים ביהודה מותרים ובגליל אסורים שאנשי גליל אינם מכירים את חרמי הכהנים. **גמרא** לכאורה לגבי נזירות שינוי ספק נזירות להקל, ור' זירא אומר שנחלקו בזה ר"א ורבנן ששינוי בברייתא שמי שהקדיש חיותו ובהמתו, לת"ק חל הקדש גם בכור, ולר"א ההקדש לא חל על הכוי ומי שסובר שאדם מכניס ממונו לספק הוא מכניס גם את גופו לספק ולר"א אדם לא מכניס את ממונו לספק ק"ו שאינו מכניס גם את גופו לספק.